

Vruchtgebruik op aandelen

Analyse van de thans aangewende statutaire varianten
— gevolgen voor het erf- en huwelijksvermogensrecht.

Carl DE BUSSCHERE

Aspirant N.F.W.O.

«En définitive, de quelque côté que la question soit abordée, elle conduit à une impasse : les solutions juridiquement fondées sont pratiquement impossibles à mettre en oeuvre, alors que les solutions pratiques ne sont pas toujours juridiquement fondées».

A. LEBAYON,
L'usufruit des parts sociales
Revue des sociétés, 1973, nr. 3, blz. 456.

I. ANALYSE VAN DE VARIANTEN

1. De meeste statuten houden expliciet geen bepalingen in voor het geval dat op aandelen een vruchtgebruik zou gevestigd zijn.

Vele statuten handelen impliciet over het vruchtgebruik op aandelen, in de clausules die voorschriften bevatten voor het geval meerdere personen rechten hebben op een aandeel.

Wanneer een clausule bepalingen bevat in verband met een aandeel dat eigendom is van, of toebehoort aan meer dan één persoon, mag deze clausule niet toegepast worden op de situatie waarin het eigendomsrecht gesplitst is in naakte eigendom en vruchtgebruik.

Op deze situatie zijn evenmin toepasselijk, de clausules nopens een onverdeeldheid : er is immers, in het Belgisch recht, geen onverdeeldheid tussen de blote eigenaar en de vruchtgebruiker.

Sommige statuten voorzien expliciet het geval van vruchtgebruik op aandelen. Deze clausules zijn niet volledig toepasselijk op andere rechten van genot, zoals het wettelijk vruchtgenot van de ouders op (in casu) de aandelen van hun niet-ontvoogde minderjarige kinderen die de leeftijd van achttien jaar nog niet bereikten, alsook niet op het genot van de huwgemeenschap op de eigen aandelen van de echtgenoten. Deze genotsrechten zijn immers ook aan specifieke regelen onderworpen (Zie bijv. : PILLEBOUT, J.F., *Quelques aspects de la condition juridique de la femme mariée*, Sem. jur. 1975, I, 2685).

2. De clausules over vruchtgebruik op aandelen bevinden zich in de statuten in het hoofdstuk «Maatschappelijk kapitaal, aandelen», en/of onder het hoofdstuk «De algemene vergadering».

3. De meeste clauses nopens vruchtgebruik op aandelen zijn zeer bondig, in vergelijking met dergelijke clauses in Franse statuten (vgl. clause 1a: uit een oprichtingsakte van een Franse vennootschap). Ze zijn bovendien weinig genuanceerd. Blijkbaar wordt ook op dit punt, het model vaak of meestal gevolgd.

De clauses hebben betrekking op de vertegenwoordiging, het uitoefenen van de aan het aandeel verbonden rechten, of op het stemrecht. Slechts zeldzaam hebben zij betrekking op meer specifieke rechten, zoals de uitoefening van een voorkeurrecht bij kapitaalsvermeerdering of op de wijze van inschrijving in het aandelenregister. (clauses 1b).

Zelden worden bepalingen aangetroffen die statutair regelen wat er gebeurt als de blote eigenaar zijn aandeel verkoopt of vervreemdt wie mag tekenen op nieuwe aandelen en wat er gebeurt indien hij, aan wie dit recht is toegekend, van dit recht binnen een zekere termijn geen gebruik maakt.

4. Een eenvoudige clause is deze die de uitoefening van de aan het aandeel verbonden rechten toekent, zonder nuances, aan de vruchtgebruiker (zie clause 2) of aan de naakte eigenaar (zie clause 3). Meestal wordt in dergelijke gevallen de voorkeur gegeven aan de vruchtgebruiker.

Dergelijke clauses zijn zeer effectief binnen het kader van een ouderlijke schikking, waarbij de techniek van het vruchtgebruik op aandelen zeker een niet te versmaden oplossing kan bieden. Deze techniek beantwoordt bijvoorbeeld aan de wensen van een ouder die tijdens zijn leven een verdeling van zijn goederen wenst door te voeren tussen zijn kinderen, maar die toch nog tijdens zijn leven in de vennootschap de volledige zeggingschap wil behouden. De benoeming van de ouder tot beheerder of statutair zaakvoerder is daartoe soms onvoldoende. Een overwicht op de algemene vergadering bezorgt de ouder het ontbrekende. Wanneer de clause van vruchtgebruik gebruikt wordt in het kader van een ouderlijke schikking, dient ze dan ook aangepast te worden aan ieder concreet geval, en dient men de modellen opzij te laten liggen.

Een variante van deze clause bestaat hierin dat bepaald wordt dat de vruchtgebruiker de naakte eigenaar vertegenwoordigt, behoudens tegenwerping van zijnentwege (clause 8).

Een andere variant van deze clause schrijft voor dat de vruchtgebruiker de naakte eigenaar vertegenwoordigt, tenzij eerstgenoemde definitief aan zijn recht verzaakt ten gunste van de naakte eigenaar (clause 9).

Sommige statuten zijn genuanceerder en schrijven voor dat op een gewone algemene vergadering de vruchtgebruiker de naakte eigenaar vertegenwoordigt en er stemrecht heeft, en op de buitengewone algemene vergadering komen deze rechten toe aan de blote eigenaar

(clause 4 en 5). Andere statuten daarentegen benadrukken dat zowel op de gewone als op de buitengewone algemene vergaderingen de vruchtgebruiker optreedt en stemrecht heeft (clausules 6 en 7).

5. De eenvoudigste clause houdt in dat de vruchtgebruiker en de naakte eigenaar zich door één enkele persoon moeten laten vertegenwoordigen (clausules 10, 12, 13, 14 en 15), of dat zij één en dezelfde persoon moeten aanduiden om het stemrecht uit te oefenen (clause 11). Deze meest frequente clause is tevens de eenvoudigste omdat zij de sanctie niet omschrijft voor het geval de naakte eigenaar en de vruchtgebruiker geen overeenstemming bereiken over een gemeenschappelijke vertegenwoordiger, en omdat zij geen vereisten stelt waaraan de gemeenschappelijke vertegenwoordiger moet voldoen.

6. De meest voorkomende sanctie is de schorsing van de uitoefening van de rechten verbonden aan het kwestieuze aandeel (clausules 16, 17 en 18). Soms wordt daarbij ten overvloede bepaald, dat deze schorsing duurt totdat de naakte eigenaar en de vruchtgebruiker erin slagen een gemeenschappelijke vertegenwoordiger aan te duiden (clausules 19 en 20). Dit is te beperkt en moet blijkbaar ook als volgt begrepen worden: de blote eigenaar of de vruchtgebruiker kunnen zich tot de rechtbank desgevallend tot de voorzitter, zetelende in kortgeding, wenden, die, overeenkomstig het gemeenrecht, zal beslissen aan wie van beiden het toekomt het betwiste recht uit te oefenen.

De clause die bepaalt dat de rechten verbonden aan het aandeel, zullen geschorst zijn totdat aan de gestelde voorwaarde is voldaan (clause 21), dient ook in deze zin begrepen te worden.

Wordt bij onenigheid de uitoefening van de aan het aandeel verbonden rechten van rechtswege geschorst? Sommige clausules houden dit in. Andere clausules bepalen dat, zolang aan de gestelde voorwaarde niet is voldaan, de vennootschap de aan dit aandeel verbonden rechten mag schorsen (clause 22). Volledigheidshalve voegen sommige statuten hieraan toe dat ter algemene vergadering deze schorsing uitgesproken wordt door het bureau, beslissende bij gewone meerderheid (clause 23).

7. Andere statuten voorzien een andere oplossing voor het geval de vruchtgebruiker en de naakte eigenaar er niet in slagen een gemeenschappelijk vertegenwoordiger aan te duiden: er wordt eenvoudigweg bepaald dat de rechten dan worden uitgeoefend door de vruchtgebruiker (clausule 24, 25 en 26). Andere varianten zijn wat ingewikkelder. Er wordt statutair voorgeschreven dat de rechten uitgeoefend worden door de vruchtgebruiker, behoudens andersluidende overeenkomst tussen de naakte eigenaar en de vruchtgebruiker, of behou-

dens verzet van de naakte eigenaar (clause 27 en 28). Wanneer er verzet is van de naakte eigenaar, worden de rechten geschorst tot wanneer de partijen een akkoord bereiken of tot een rechterlijke uitspraak.

8. Wanneer de naakte eigenaar en vruchtgebruiker mogen overeenkomen over een gemeenschappelijk vertegenwoordiger, zijn er vaak geen statutaire vereisten voor de vertegenwoordiger gesteld. Soms wordt uitdrukkelijk gesteld dat de vertegenwoordiger geen aandeelhouder moet zijn (clausules 29 en 30).

Soms wordt toch bepaald dat de gemeenschappelijke vertegenwoordiger een aandeelhouder moet zijn, of dat de gemeenschappelijke vertegenwoordiger ofwel de vruchtgebruiker, ofwel de naakte eigenaar dient te zijn, of dat hij aan één van beide vereisten moet voldoen (clausules 31 en 32).

II. ENKELE BEDENKINGEN BIJ HET OPSTELLEN VAN EEN CLAUSULE OVER HET VRUCHTGEBRUIK OP DE AANDELEN

1. De noodzakelijkheid van specifieke bedingen

Ieder clause over het vruchtgebruik op aandelen moet aangepast zijn aan de concrete situatie van de vennootschap en van de vennoten. In grote, maar anonieme, vennootschappen kunnen niet gedetailleerde clausules in de statuten aangewend worden. In familiale vennootschappen zullen desbetreffende clausules uiterst belangrijk zijn: het bedrijfshoofd kan zijn positie veiligstellen voor het geval dat zijn echtgenote overlijdt, door te bepalen dat de rechten verbonden aan de aandelen zullen uitgeoefend worden door de vruchtgebruiker: de langstlevende echtgenoot is derhalve beschermd zo hij slechts een erfrechtelijk vruchtgebruik heeft. «De bescherming van de positie van de echtgenote van het bedrijfshoofd, kan, voor het geval van overleving, verzekerd worden bijv. door volgende statutaire bepalingen: ... 2. Door toekenning van maximaal stemrecht voor alle hoe genaamde beslissingen aan de vruchtgebruiker van de titels stipt notaris H. DU FAUX terecht aan (1). Indien het bedrijfshoofd zijn kinderen wil vrijwaren tegen inmenging van zijn echtgenote, kan gestipuleerd worden in de statuten, dat ingeval de aandelen belast zijn met vruchtgebruik, de rechten verbonden aan het aandeel uitgeoefend zullen worden door de blote eigenaars: dit betekent geenszins dat de blote eigenaars, in plaats van de vruchtgebruiker(s) aanspraken

(1) DU FAUX, H., *Familiale onderneming en notariaat*, in *Het notariaat, bron van recht en rechtszekerheid*, Gembloux, Federatie der Notarissen, 1973, blz. 420.

op dividenden zullen kunnen laten gelden : het vruchtgebruik op aandelen mag immers niet gedenatureerd worden. Wel komt het ons voor dat een dergelijke clause voor gevolg heeft dat de vruchtgebruiker geen stemrecht heeft op algemene vergaderingen van de aandeelhouders.

2. Het voorkeurrecht

Uit de analyse van de thans aangewende varianten blijkt dat verschillende varianten bestaan en aangewend worden nopens de vertegenwoordiging, het uitoefenen van de rechten, het stemrecht, en zo meer, bij vruchtgebruik op aandelen, maar er komen weinig statutaire bepalingen voor de rechten op het voorkeurrecht, bij vruchtgebruik op aandelen.

Blijkens een bijdrage van W.C. TREURNIET (2) zijn ondermeer volgende varianten mogelijk :

- a) *«wanneer een aandeel recht geeft op het bekomen van nieuwe aandelen van de vennootschap, komt dit recht alleen toe aan de blote eigenaar»*
- b) *«alleen de naakte eigenaar kan gebruik maken van het recht om nieuwe aandelen te verwerven onder de verplichting de vruchtgebruiker schadeloos te stellen»*
- c) *«alleen de naakte eigenaar kan gebruik maken van het recht om nieuwe aandelen te verwerven, maar de vruchtgebruiker verwerft er het vruchtgebruik van».*

3. Vervanging van de aandelen

Het ware opportuun eveneens een clause in te lassen voor het geval dat de oude aandelen vervangen worden door nieuwe aandelen. Er kan hier gedacht worden aan de absorptie of een echte fusie. Terzake mag men echter niet vergeten de verworven rechten van bepaalde aandeelhouders te eerbiedigen. Voor een dergelijke situatie kan volgende clause voorgesteld worden : *Bij vervanging van de aandelen door nieuwe aandelen, verwerft de vruchtgebruiker van de oorspronkelijke aandelen, het vruchtgebruik van de nieuwe aandelen.*

4. Niet-tegenstelbaarheid van afspraken tussen de blote eigenaars en de vruchtgebruiker ?

Terzake van de vertegenwoordiging en het stemrecht bij vruchtgebruik op aandelen werden vele varianten weergegeven. Het zou nochtans nuttig zijn, bijv. om het besloten karakter van een (familiale) vennootschap te behouden, dat een clause ingelast wordt waar-

(2) TREURNIET, W.C., *De besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid*, T.P.R. 1972, blz. 379.

bij bepaald wordt dat afspraken tussen de vruchtgebruiker en de naakte eigenaar aan de vennootschap niet tegenstelbaar zijn. Een dergelijke clause kan als volgt luiden: *'Het stemrecht komt toe aan de naakte eigenaar; de clause in een contract tot vestiging van het vruchtgebruik, waarbij het stemrecht aan de vruchtgebruiker wordt overgelaten is aan de vennootschap niet tegenstelbaar'* (3).

5. Opportuniteit van een raadgevende stem ?

Een zeer goede clause lijkt ons deze te zijn, die aan de naakte eigenaar en de vruchtgebruiker het recht zouden toekennen om aanwezig te zijn op de algemene vergadering, beide met raadgevende stem. Het recht om te beraadslagen, het eigenlijk stemrecht, kan opnieuw het voorwerp uitmaken van vele varianten (4).

6. Het recht op de dividenden

Het lijkt ons in de huidige stand van zaken niet meer nodig een statutaire regeling te voorzien nopens de dividenden op de aandelen belast met vruchtgebruik (5). Terzake volge men de rechtspraak van het Hof van Cassatie (6).

7. Opportuniteit van een wettelijke regeling ?

Bij gebreke aan een specifieke wettelijke regeling, bij afwezigheid van statutaire bepalingen en van een wilsovereenstemming tussen de vruchtgebruiker, de naakte eigenaar, en desgevallend de vennootschap, wordt door de rechtspraak beslist dat de rechten verbonden aan het aandeel (bv. het stemrecht) geschorst worden tot wanneer één enkele persoon als gemeenschappelijke lasthebber is aangeduid (7). Dit gebeurt in navolging van de situatie waarbij verscheidene personen eigenaars zijn van een aandeel (8). De vraag is of dit geen gemakkelijke oplossing is en of niet aan rechtsverfijning moet worden gedaan.

Een statutaire regeling is natuurlijk de beste oplossing. Er is immers geen algemene regeling mogelijk die goed is voor ieder specifiek

(3) TREURNIET, W.C., o.c., blz. 398.

(4) STAESSENS, J. en CORNELIS, R., *Formulaire d'actes notariés annotés*, 2° uitgave blz. 879 (i.v.m. een reglement van mede-eigendom van een appartement).

(5) Cass. (Ver. Kamers) 16 januari 1964, *Pas.* 1964, I, 520; R.P.S. 1964, nr. 5203, blz. 146, *R.W.* 1964-65, kol. 473.

(6) DABIN, J., *Le mode d'acquisition par l'usufruitier des dividendes d'actions de société*, R.C.J.B. 1961, blz. 304.

(7) Brussel, 21 november 1903, *R.P.S.* 1904, nr. 1512 met noten.

(8) Artikel 43 in fine Venn. W.

geval. Het besloten karakter van een vennootschap vereist dat de naakte eigenaar of de vruchtgebruiker de aan de aandelen verbonden rechten uitoefent, naargelang bv. de langstlevende echtgenoot al of niet bij het vennootschapsleven mag betrokken worden.

De wetgever moet enkele aanvullende bepalingen invoeren, voor het geval dat geen statutaire clausules terzake werden opgesteld. Deze aanvullende wettelijke regeling zou rechtszekerheid brengen en kunnen zorgen voor een evenwicht tussen de respectieve rechten van de blote eigenaar en de vruchtgebruiker. Deze aanvullende regeling zou ook leiden tot meer verfijnde rechtspraak en vele betwistingen in rechtsleer en rechtspraak tot het verleden doen behoren.

Er kan aangestipt worden dat in Frankrijk een gedeeltelijke wettelijke regeling is ingevoerd (9). De Franse wet is alleen toepasselijk op aandelen (*des actions*) en niet op deelbewijzen (*des parts sociales*). Men heeft gemeend dat een specifieke regeling moet gelden voor de deelbewijzen omwille van hun intuïtu personae karakter (10).

III. ENKELE BEDENKINGEN OVER HET VRUCHTGEBRUIK OP AANDELEN, EN DE DESBETREFFENDE STATUTAIRE VARIANTEN, IN HET LICHT VAN HET WETSONTWERP TOT WIJZIGING VAN DE ERFRECHTEN VAN DE LANGSTLEVENDE ECHTGENOOT

De oprichters van vennootschappen en hun raadgevers — en hiermede bedoelen wij vooral de notarissen, als de natuurlijke raadgevers van (voornamelijk de familiale) vennootschappen — dienen thans reeds rekening te houden, niet alleen met het toekomstig vennootschapsrecht, maar ook met het toekomstig erfrecht.

Vooraleer de gevolgen van het wetsontwerp tot wijziging van de erfrechten van de langstlevende echtgenoot, op het vruchtgebruik op aandelen te kunnen onderzoeken, dient herinnerd te worden aan het huidig — enigszins rechtsonzekere — statuut van aandelen binnen het kader van het huwelijksvermogensrecht en het erfrecht.

(9) Wet van 24 juli 1966 en decreet van 23 maart 1967; eveneens in Nederland wordt een wettelijke regeling voorgesteld: zie bijv. COEBERGH, *Vruchtgebruik en pandrecht op- en levering van aandelen*, in N.V. 1974, blz. 75.

(10) BAYON, A., *L'usufruit des parts sociales*, *Revue des sociétés*, 1973, blz. 435.

1. Enkele gegevens uit het huidig recht terzake (11)

De wet of de statuten kunnen de overdracht van aandelen verbieden of reglementeren. Welk is het lot van de aandelen, die normaliter krachtens het huwelijksvermogensrecht of het erfrecht een ander statuut of zelfs andere eigenaar (en desgevallend vruchtgebruiker) krijgen, wanneer de wet of de statuten de vrije overdracht en overgang van aandelen beperken, en bijvoorbeeld bepaalde personen uitsluiten ?

A. Deze beperkingen kunnen, krachtens de wil van de oprichters van de vennootschap, betrekking hebben op iedere mutatie van aandelen, het weze krachtens het huwelijksvermogensrecht, of krachtens het erfrecht. Deze precisering wordt eraan toegevoegd, omdat sommige voorhouden dat art. 126 Venn. W. niet de overgang van aandelen ten gevolge van de vereffening en verdeling van de gemeenschap regelt (12).

Een onderscheid wordt gemaakt tussen de lidmaatschapsrechten en de pecuniaire rechten van een aandeel, om de spanning tussen het huwelijksvermogensrecht (vnl. het stelsel van gemeenschap) en het *intuitu personae* karakter van een aandeel op te lossen. Het verbod van of beperkingen aan de vrije overdracht en overgang van aandelen belet niet dat de vermogenswaarde van een aandeel dat toebehoort aan een gehuwde, in de eventuele gemeenschap van goederen valt. De lidmaatschapsrechten blijven persoonlijk aan de vennoot toebehooren.

Er wordt echter opnieuw een onderscheid gemaakt naargelang eerst de vennootschap wordt opgericht en vervolgens het huwelijk van de vennoot plaatsgrijpt, of daarentegen de vennoot reeds gehuwd is en dan een vennootschap opricht. De datum van de oprichtingsakte van de vennootschap en de datum van het huwelijk zijn dus determinant. a) Wanneer een vennootschap wordt opgericht met een echtgenoot die onder het stelsel van gemeenschap is gehuwd, weten of dienen

(11) BOUCKAERT, F., *Aandelen, deelbewijzen en huwelijksvermogensrecht*, T. Not., 1968, blz. 98-105 ; BOUCKAERT, F., *Gelijktijdige deelneming van man en vrouw aan de oprichting van een P.V.B.A. Nieuwe poging tot verduidelijking*, T. Not. 1974, blz. 161-170. DUFAX, H., *Le sort des parts sociales et actions Incessibles sous les régimes de communauté conjugale*, Rev. prat. not. b. 1947, blz. 129. HEENEN, J., *Les parts dans les sociétés constituées intuitu personae et la communauté de biens entre époux*, R.C.J.B. 1959, blz. 266 ; VANDERVORST, P., *Du sort des parts sociales sous les différents régimes de communauté conjugale*, Rev. prat. Not. 1932, blz. 161. Zie voor Frankrijk : MALAURIE, P., *Les actions de société immobilière dans la communauté de meubles et acquêts*, D., Chr., 1972, XLII.

(12) TSCHOFFEN, A., *Les sociétés de personnes à responsabilité limitée*, Brusel, 1973, blz. 66.

de mede-oprichters te weten dat de aandelen (zowel hun lidmaatschapsrechten en hun vermogenswaarde) in de gemeenschap vallen. Het *intuiti personae* karakter van het aandeel wordt dan uitgebreid (of afgezwakt) tot de beide echtgenoten, in die zin dat bij de ontbinding van de gemeenschap het *intuiti personae* karakter van het aandeel geen beletsel kan vormen voor de aanbedeling van de aandelen in de kavel van de man of in de kavel van de vrouw.

Dit is, in principe, de regel, ongeacht of de inbreng bestond uit persoonlijke goederen van de man of van de vrouw, of uit gemeenschapsgoederen, omdat in deze drie gevallen de aandelen als roerende goederen in de gemeenschap vallen. Voorbehoud wordt nochtans gemaakt voor de inbreng met wederbelegging en inbreng van voorbehouden goederen.

Hier dient benadrukt te worden dat bij inbreng van goederen van de gemeenschap, de vrouw de kwaliteit van vennoot niet verwerft, zolang de gemeenschap duurt. Nemen wij het extreme voorbeeld van een algemene gemeenschap tussen echtgenoten die volledig ingebracht wordt in een vennootschap. De vermogenswaarde van al de aandelen valt volledig in de gemeenschap. De lidmaatschapsrechten worden uitsluitend door de man uitgeoefend. Het is niet aanneembaar dat de vrouw de lidmaatschapsrechten over de helft van de aandelen zou uitoefenen, omdat in casu duidelijk blijkt dat door de oprichting van een vennootschap de echtgenoten op een flagrante wijze de principes van het huwelijksvermogensrecht, en meer in het bijzonder, de regelen betreffende het beheer der gemeenschap schenden.

De vrouw is dus slechts onmiddellijk vennoot, wanneer zij aandelen verkrijgt in ruil voor de inbreng van haar persoonlijke goederen, indien de clause van wederbelegging wordt voorzien, of wanneer zij aandelen verwerft met haar voorbehouden goederen.

b. Wanneer een vennoot huwt, valt de vermogenswaarde van de aandelen in de eventuele gemeenschap, maar de lidmaatschapsrechten blijven persoonlijk aan de vennoot toebehoren. Bij de ontbinding van de gemeenschap zullen de aandelen deel uitmaken van de kavel van de vennoot.

c. Zolang de gemeenschap duurt, rijst er een bijzondere moeilijkheid voor de persoonlijke aandelen van een in gemeenschap van goederen gehuwde vrouw, omdat de man, als hoofd van de gemeenschap, de persoonlijke goederen van zijn vrouw beheert (art. 1428 B.W.).

B. Een tweede belangrijk probleem is of de verwerving van het vruchtgebruik mogelijk is, wanneer de statuten bepalen dat de aandelen slechts naar bepaalde personen kunnen overgaan, of bepalen dat bepaalde personen uitgesloten zijn. Wordt alleen de verwerving van de volle eigendom of blote eigendom bedoeld, of ook de verwerving van het vruchtgebruik? Of verschilt het antwoord naargelang de rechten welke de statuten aan de vruchtgebruiker toekennen?

Terzake kan aangestipt worden dat volgens LOIRE, artikel 126 van de vennootschapswet niet toepasselijk is op overgang van vruchtgebruik (13). Dit wordt trouwens best, voorzichtigheidshalve, statutair geregeld (13 bis).

C. Volgende praktische besluiten kunnen aan het voorgaande toegevoegd worden.

a. De aandelen die behoren tot de gemeenschap, kunnen dus zowel in de kavel van de man als in de kavel van de vrouw vallen; de aandelen die tevens deel uitmaken van de voorbehouden goederen van de vrouw, behoren tot haar kavel. De aandelen waarvan de vermogenswaarde weliswaar in de gemeenschap viel, maar waarvan de lidmaatschapsrechten persoonlijk door de man-vennoot of door de vrouw-vennoot werden uitgeoefend, vallen in de kavel van de vennoot; dit heeft voor belangrijk gevolg dat deze aandelen niet behoren tot de onverdeeldheid: de echtgenoot-vennoot kan dus alleen en zonder medewerking van de erfgenamen van de eerstoverleden echtgenoot, deze aandelen vervreemden; de pleegvormen voor de verkoop van (roerende) goederen van minderjarigen dienen dus niet nageleefd te worden. De langstlevende echtgenoot is immers niet in onverdeeldheid met de (minderjarige) erfgenamen van de eerstoverleden echtgenoot. Immers, bij de ontbinding van de gemeenschap lost het vennootschapsaandeel zich op in een vordering van de echtgenoot-niet-vennoot (of van zijn erfgenamen of rechthebbenden) jegens de echtgenoot-vennoot ten bedrage van de helft van de waarde van het vennootschapsaandeel (GISHOF, R.C., *Verknochtheid in het huwelijksvermogensrecht*, Groningen 1974, blz. 74; Cass. Civ. Fr. 22 december 1969, D. 1970 blz. 131 en 668, J.C.P. 1970, II, 16473, *Rev. Soc.* 1970, blz. 462).

b. Vermeldenswaardig is ook dat de billijkheid en de goede trouw moeten kunnen voor gevolg hebben dat in uitzonderlijke gevallen inbreuk wordt gemaakt op de regel dat de kavels zoveel mogelijk op dezelfde wijze samengesteld dienen te worden wanneer het verdeelbare goederen betreft. De billijkheid en de goede trouw kunnen de toekennig van het ganse aandelenpakket dat tot de gemeenschap behoorde (en die bijv. verworven werden na het huwelijk van de verkrijger der aandelen), aan de man of aan de vrouw, wegens uitzonderlijke omstandigheden. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer een functie binnen de vennootschap afhankelijk is of wordt gesteld van

(13) LOIR, M., *Traité et formulaire des sociétés de personnes à responsabilité limitée*, Brussel, 1936, blz. 205, nr. 44, 2.

(13 bis) MAEYENS, L., *Nader onderzoek van enkele bijzondere regelingen en clausules tot bescherming van het bedrijf tegen interne moeilijkheden en tegen inmenging van buiten*, in *Juridische aspecten van het familiebedrijf*, Leuven 1969, blz. 189 met verwijzing naar de statuten van de N.V. Matexi.

het bezit of de toekenning van de aandelen bij de verdeling van de gemeenschap (GISHOF, R.C., o.c., blz. 74).

2. Enkele gegevens uit het wetsontwerp tot wijziging van het erfrecht van de langstlevende echtgenoot (14)

A. Het komt ons voor dat de geschetste problemen nog in ruimere mate zullen rijzen wanneer het wetsontwerp tot wijziging van het erfrecht van de langstlevende echtgenoot zal aangenomen worden. De langstlevende heeft immers een verruimd erfrecht: hij verkrijgt bij aanwezigheid van afstammelingen of bij aanwezigheid van bloedverwanten in de opgaande of zijlijn, het vruchtgebruik over de ganse nalatenschap van *de decujus*, en bovendien, in het tweede geval, de volle eigendom van de ganse gemeenschap. De vraag zal derhalve rijzen — en o.i. telkens in concreto moeten opgelost worden — of de langstlevende echtgenoot *het vruchtgebruik* van de aandelen kan erven, of integendeel slechts de vermogenswaarde van dit vruchtgebruik, en vervolgens of de toekenning van de gemeenschap voor gevolg heeft dat de langstlevende de volle eigendom van de aandelen kan verwerven — vraag die opnieuw in concreto dient opgelost te worden. Er zal dus dienen nagegaan te worden of de wet en de statuten de overgang niet uitsluiten; indien dit het geval is, zal de langstlevende echtgenoot slechts een recht hebben op de vermogenswaarde van de aandelen. Op het probleem van de waardering van de aandelen, wordt verder even op ingegaan.

B. Het wetsontwerp houdt voorschriften in die uitdrukkelijk betrekking hebben op vruchtgebruik op aandelen.

Artikel 7 van het wetsontwerp zou leiden tot de invoering van een artikel 745 bis B.W. waarvan paragraaf acht zou luiden:

«Niettegenstaande elk andersluidend beding mogen de kinderen of afstammelingen van de overleden echtgenoot, in verband met bovenstaand vruchtgebruik, ..., eisen ..., dat de sommen en titels zouden worden omgezet in titels op naam of neergelegd in gemeenschappelijke bankdeposito's naar keuze van de langstlevende echtgenoot».

(14) Het wetsontwerp is afgedrukt in *Jura Falconis*, 1974/75, nr. 1, blz. 157; voor commentaar op het wetsontwerp, zie vooreerst VANDEKERCKHOVE, R., *Verslag gedaan namens de commissie van justitie bij de senaat*, Parl. Besch. Senaat 1973/74, nr. 30; zie verder: DELNOY, P., *Le conjoint survivant ne mérite-t-il mieux*, J.T., 1973, blz. 724; STIENON, P., *Le droit successoral du conjoint survivant. Analyse d'un projet de loi*, R.G.E.N. nr. 21783; VANQUICKENBORNE, M., *Het erfrecht van de langstlevende echtgenoot. Bedenkingen bij een wetsontwerp*, R.W. 1973/74, kol. 1857; De verslagen voor de notariële dagen te Oudenaarde, 27 september 1974, uitg. door de Federatie van Notarissen; WALLECAM-VANSTRAELEN, I., en DE BUSSCHERE, C., *Wetsontwerp over het erfrecht van de langstlevende echtgenoot. Verslag over de notariële dagen te Oudenaarde op 27 september 1974*, Jura Falconis 1974/1975, blz. 151-160.

Hieruit blijkt dat de blote eigenaars kunnen eisen dat de vruchtgebruiker de titel aan toonder omzet in een titel op naam of dat hij de titel aan toonder neerlegt in een gemeenschappelijk bankdeposito. Het wetsontwerp bepaalt dus niet dat de blote eigenaar de vruchtgebruiker kan verplichten te kiezen tussen omzetten of deponeren.

Een zekere afwijking van het gemeenrecht wordt dus ingevoerd. De blote eigenaar kan de vruchtgebruiker niet verplichten zijn aandelen in een bank te deponeren (15).

Terzake van de omzetting van aandelen wordt aangenomen dat, bij gebreke aan onderlinge overeenstemming, de vruchtgebruiker of de naakte eigenaar (16) de titels op naam niet mogen omzetten in titels aan toonder. Het aandeel verandert immers werkelijk van aard. Het aandeel wordt immers gemakkelijker verhandelbaar en hanteerbaar: het kan geschonken worden bij gift van hand tot hand; de bezitter te goeder trouw wordt beschermd door artikel 2279 B.W. De vruchtgebruiker heeft trouwens het recht om te genieten van het goed in zijn oorspronkelijke vorm. De vruchtgebruiker en de naakte eigenaar kunnen evenmin van elkaar eisen dat het aandeel aan toonder omgezet wordt in een aandeel op naam. De vruchtgebruiker moet het aandeel, in zijn oorspronkelijke vorm, met alle voordelen hieraan verbonden kunnen hanteren (17).

De rechtbanken kunnen anders beslissen wanneer de omstandigheden dit rechtvaardigen: dit is bv. het geval wanneer een vruchtgebruiker zich insolvelabel maakt.

C. Welk is de waarde van het vruchtgebruik van een aandeel?

Deze vraag zal noodgedwongen rijzen wanneer toepassing zal moeten gemaakt worden van de paragrafen vier en vijf van artikel 745 bis B.W. die het wetsontwerp zou invoeren. De vruchtgebruiker kan immers *eisen*, en de blote eigenaars kunnen *vragen* dat het vruchtgebruik wordt omgezet in volle eigendom, *naar de waarde van het vruchtgebruik*.

Ter vergelijking kan aangestipt worden dat de waardering van het vruchtgebruik van een onroerend goed thans geschiedt op zeer verschillende wijzen, zoals trouwens onlangs werd aangetoond door notaris P. de Ville de Coyet (18). Op de notariële dagen te Oudenaarde

(15) Vgl. Luik 11 maart 1896, *Pas.* 1896, II, 286.

(16) Vgl. Cass. fr. 7 december 1891, *D.P.* 1892, I, 68; Nancy 26 november 1904, *D.P.* 1905, II, 190.

(17) Vgl. Cass. fr. 11 juli 1888, *D.P.* 1889, I, 463 (Buernel/Roussel), met noot.

(18) DE VILLE DE GOYET, P., *Vente par un nu-propriétaire et un usufruitier. Valeur de l'usufruit*. *Rev. Not. Belge*, 1973, blz. 482-509; DE BUSSCHERE, C., *Schatting van de waarde van het vruchtgebruik. Recente rechtspraak*, met Rb. Brugge 21 november 1966 en Gent 2 maart 1972 en 10 mei 1973, *Jura Falconis* 1974/1975, blz. 205; Rb. Brussel 6 januari 1972, *J.T.* 1972 blz. 575; Rb. Luik 30 maart 1973, *Rev. Not. Belge* 1975, blz. 36.

(26 september 1974) werd de wens geuit dat terzake klaarheid zou worden geschapen en een actuele berekeningsmethode zou voorgesteld worden (19).

De waardebepaling van het vruchtgebruik van aandelen is nog delica-ter daar o.i. geen eenvormige maatstaf mogelijk is. Er is immers vastgesteld bij de analyse van de thans aangewende varianten van statutaire clausules over vruchtgebruik op aandelen, dat niet alleen lidmaatschapsrechten, maar ook bepaalde pecuniaire rechten nu eens aan de vruchtgebruiker, dan weer aan de blote eigenaar worden toegekend. Daarenboven dient vastgesteld te worden dat er rechtsonze-kerheid en meningsverschillen bestaan over de respectieve rechten van de vruchtgebruiker en de blote eigenaar, bij afwezigheid van statu-taire clausules. Wie heeft stemrecht op de gewone en buitengewone algemene vergadering? Wie heeft recht op de loten en premies? Wie mag inschrijven op nieuwe aandelen? Wie mag het voorkeurrecht uitoefenen?

De waardebepaling van de aandelen zal dus een vrij delicate aange-legenheid zijn omwille van de onzekerheid over de waarde van het vruchtgebruik in het algemeen, omwille van de meningsverschillen in de doctrine en in de rechtspraak over het gemeenrecht inzake vrucht-gebruik op aandelen en omwille van de verscheidenheid van de statutaire clausules terzake. Deze moeilijkheden wegen nochtans niet op tegen de voordelen die § 4 en § 5 van artikel 745 bis B.W. zullen bieden.

D. Tenslotte wordt aangestipt dat o.i. de statuten de omzetting van aandelen aan toonder in aandelen op naam niet zouden kunnen verbieden. Artikel 745 bis § 8 lost het probleem duidelijk op: elk beding waarbij een beperking zou aangebracht worden aan de er omschreven keuzemogelijkheid, dient voor niet geschreven te worden gehouden. De statuten zouden o.i. wel de conversie van het vruchtgebruik op aandelen in volle eigendom kunnen verbieden, daar zij het thans reeds kunnen belemmeren (zie bv. artikel 126 Venn. W.). De langstlevende echtgenoot zal in dit geval de waarde van het vruchtgebruik van de aandelen ontvangen.

IV. BESLUIT

Bij de oprichting van een vennootschap dient niet alleen de onmid-dellijke maar ook de latere werking van de onderneming in acht genomen te worden. Dit betekent dat de oprichters ook dienen na te gaan wie de toekomstige eigenaars van de aandelen kunnen zijn.

Bij de oprichting van een vennootschap dient derhalve ook rekening gehouden te worden met ondermeer het huwelijksvermogens- en erfrecht, die het antwoord op de voormelde vraag bieden. Op grond van deze conclusie is het aangewezen dat de oprichters specifieke bepalingen i.v.m. de overdracht en overgang van de aandelen in te lassen in de statuten. Al te vaak worden geen specifieke bedingen i.v.m. vruchtgebruik op aandelen ingelast, of neemt men zijn toevlucht tot de gemakkelijksoplossing: bij een geschil tussen de vruchtgebruiker en naakte eigenaar worden de rechten verbonden aan het aandeel geschorst totdat bij onderlinge overeenstemming of bij vonnis een oplossing tot stand komt voor het conflict.

Het komt ons voor dat de notarissen, die soms alleen maar authenticiteit (moeten) verlenen aan vooraf opgemaakte statuten, terzake een bijzondere waardevolle inbreng kunnen leveren, door te wijzen op de «devolutie» van de aandelen, en door raad te geven voor het opstellen van specifieke bedingen voor de overgang en overdracht van aandelen, zonder hierbij de mogelijke vestiging van een vruchtgebruik te vergeten. Het notariaat kan — en is reeds, gelet op de vele statutaire varianten terzake — bron van recht en rechtszekerheid zijn. Dergelijke specifieke statutaire bedingen kunnen trouwens vele familiale twisten voorkomen.

VARIANTEN

1a. Statuten *Le Matériel de protection - M.A.I.P.* Naamloze vennootschap (naar Frans recht) met een kapitaal van F. 1.000.000. Vennootschapszetel: Frankrijk, 69 - Vénissieux. (Vertaling van de statuten), *Staatsbl.* 8 september 1973, blz. 22921, nr. 2866-1.

Titel II. Vennootschapskapitaal, aandelen, winstaandelen.

Artikel 7. Wijziging van het vennootschapskapitaal

Paragraaf I. Kapitaalsverhoging.

XI. Bij splitsing van de eigendom van aandelen gelden volgende als tussen partijen overeengekomen beschouwde bepalingen:

Het voorkeurrecht van intekening evenals het recht van toewijzing van kosteloze aandelen, behoren toe aan de naakt-eigenaar. Indien deze zijn rechten verkoopt dan zijn de bedragen die voorkomen van deze overdracht, of de goederen die door hem zijn verworven door middel van deze bedragen, ondergeschikt aan vruchtgebruik.

Wanneer de naakt-eigenaar niet heeft ingetekend op nieuwe aandelen of de intekenrechten niet verkocht heeft acht dagen voor de afloop van de uitoefening van dit recht, dan wordt hij geacht de uitoefening van het voorkeurrecht van intekening verzaakt te hebben.

Hij wordt eveneens geacht de uitoefening van het toekenningsrecht verzaakt te hebben wanneer hij deze toewijzing niet gevraagd heeft of de rechten niet verkocht heeft drie maand na het begin van de toewijzingsverrichtingen.

In beide gevallen mag de vruchtgebruiker dan zich in zijn plaats stellen hetzij voor het intekenrecht, hetzij voor het toewijzingsrecht of om de rechten te verkopen. In dit laatste geval mag de naakt-eigenaar de wederbelegging vorderen van de van die verkoop voortkomende bedragen; de aldus verworven goederen zijn onderworpen aan vruchtgebruik.

De nieuwe aandelen behoren aan de naakt-eigenaar voor de naakte eigendom en aan de vruchtgebruiker voor het vruchtgebruik. Indien echter de naakt-eigenaar of de vruchtgebruiker geld stort om de intekening of een toewijzing te verwezenlijken of aan te vullen, dan behoren de nieuwe aandelen aan de naakt-eigenaar en aan de vruchtgebruiker slechts ten belope van de waarde van hun inteken- of toewijzingsrechten; de overige nieuwe aandelen behoren in volle eigendom toe aan diegene die de fondsen gestort heeft.

Art. 12. Ondeelbaarheid der aandelen, naakte eigendom, vruchtgebruik.

I. De aandelen zijn ondeelbaar jegens de vennootschap

II. Behoudens aan de vennootschap aangezegde andersluidende overeenkomst, vertegenwoordigen de vruchtgebruikers van aandelen geldig de naakt-eigenaars jegens de vennootschap; nochtans beschikt de vruchtgebruiker over het stemrecht op de gewone algemene vergaderingen en de naakte eigenaar op de buitengewone of bijzondere algemene vergadering; bij kapitaalverhoging door uitgifte van nieuwe aandelen in speciën wordt de uitoefening van het voorkeurrecht van intekening op de nieuwe aandelen en van het recht op toekenning van kosteloze aandelen geregeld volgens de bepalingen van par. XI van artikel 7, hierboven, paragraaf I.

1b *N.V. G.B. Bedrijven*: Bekendmaking van voorstel van statutenwijziging, *Fin. Econ. Tijd.*, 4 mei 1974, blz. 9.

«In geval een maatschappelijk aandeel op naam het voorwerp uitmaakt van een vruchtgebruik, kan het ingeschreven worden op naam van de naakte eigenaar, doch bij ontstentenis van de aanduiding van een gemeenschappelijk vertegenwoordiger, hetzij bij minnelijke schikking, hetzij bij gerechtelijke uitspraak, wordt enkel de vruchtgebruiker uitgenodigd op de gewone algemene vergaderingen en heeft alleen het recht er aanwezig te zijn en aan de stemming deel te nemen; de naakte eigenaar echter wordt enkel uitgenodigd op de buitengewone algemene vergaderingen en heeft alleen het recht er aanwezig te zijn, er aan de stemming deel te nemen en om er van zijn voorkeurrecht gebruik te maken bij de intekening van elke kapitaalverhoging die er zal worden betwist.

In geen geval zullen de betwistingen tussen de vruchtgebruiker en de naakte eigenaar betreffende de rechten verbonden aan het maatschappelijk aandeel, het houden van een algemene vergadering kunnen vertragen.»

Statuten *S.A. Sanderms Transports*, *Staatsbl.*, 3 oktober 1973, blz. 23986 nr. 2999-3.

Art. 7: «Les titres sont indivisibles vis-à-vis de la société qui ne reconnaît qu'un seul propriétaire par action. S'il y a plusieurs propriétaires d'une action, ceux-ci sont tenus de désigner un mandataire commun, pour exercer leurs droits à l'égard de la société.

Les actions affectées d'un droit d'usufruit sont inscrites aux noms des nu-proprétaire et usufruitier.

Les dispositions du présent article sont applicables aux obligations créées par la société.»

2. Statuten *S.A. Sadya Belgium*: *Staatsbl.*, 21 juli 1973, blz. 19649, nr. 2457-I

Art. 9: ...

«Le droit de vote attaché aux titres sur lesquels porte un droit d'usufruit est réservé à l'usufruitier»

3. Statuten *N.V. Lewenstein International*: *Staatsbl.*, 21 juli 1973, blz. 19705, nr. 2464-I

Art. 8: ...

«In geval van een vruchtgebruik van aandelen berust het stemrecht bij de blote eigenaar van de desbetreffende aandelen.»

4. Statuten *N.V. Dancaal*: *Staatsbl.* 8 september 1973, blz. 23002, nr.

Art. 10: ...

«In geval van vruchtgebruik zal de naakte eigenaar van het aandeel, behoudens tegenwerping van zijnenwege, vertegenwoordigd worden tegenover de vennootschap, door de vruchtgebruiker.»

5. Statuten *S.A. Marie Martine II*: *Staatsbl.* 6 oktober 1973, blz. 24228, nr. 3029-4

Art. 7:

«En cas d'existence d'usufruit, le nu-proprétaire sera représenté vis-à-vis de la société, par l'usufruitier, à moins que ce dernier ne renonce définitivement à cette prérogative en faveur du nu-proprétaire par lettre remise au conseil d'administration.»

6. Statuten *S.A.R.L. Carlon Frères*: *Staatsbl.* 23 augustus 1973, blz. 22153, nr. 2770-3

Art. II: ...

«Le droit de vote est exercé: ...; par l'usufruitier dans les assemblées générales ordinaires et par le nu-proprétaire dans les assemblées générales extraordinaires.»

7. Statuten *N.V. Fisimo*: *Staatsbl.* 18 oktober 1973, blz. 24883, nr. 3111-7

Art. 28: ...

«Het aan het aandeel verbonden stemrecht kan worden uitgeoefend door de vruchtgebruikers.

Voor de besluiten tot statutenwijziging komt het echter aan de eigenaar toe.»

8. Statuten *N.V. Oostendse Houtmaatschappij*: *Staatsbl.*, 6 oktober 1973, blz. 24.218, nr. 3028-2

Art. 2: ...

«Is de eigendom van het aandeel verdeeld tussen vruchtgebruik en naakte eigendom dan kan het ingeschreven worden op naam van de vruchtgebruiker en van de naakte eigenaar maar de vruchtgebruiker wordt alleen opgeroepen tot de algemene vergadering, zowel gewone als buitengewone; hij alleen heeft het recht er tegenwoordig te zijn, deel te nemen aan de stemming, en alleen gebruik te maken van het voorkeurrecht voor inschrijving op alle kapitaalsvermeerdering die beslist zou geweest zijn.»

9. Statuten *N.V. «t & f»*: *Staatsbl.*, 25 juli 1973, blz. 20285, nr. 2535-I

Art. 9: ...

«Indien een aandeel aan een persoon toebehoort in vruchtgebruik en aan een andere persoon in naakte eigendom zal alleen de vruchtgebruiker opgeroepen worden ter algemene vergadering, zowel de gewone als de buitengewone vergaderingen, en zal hij stemrecht hebben.»

10. Statuten *N.V. Zwaans*: *Staatsbl.*, 21 juli 1973, blz. 19817, nr. 2478-I

Art. 29: ...

«De medeëigenaars, vruchtgebruikers en naakte eigenaars moeten zich respectievelijk laten vertegenwoordigen door één en dezelfde persoon.»

11. Statuten *N.V. Cedimac*: *Staatsbl.*, 27 juli 1973, blz. 20425, nr. 2554-3

Art. 16: ...

«De medeëigenaars, vruchtgebruiker en naakte eigenaar, de pandschuldeiser en -schuldenaar moeten één en dezelfde persoon aanduiden om het stemrecht uit te oefenen.»

12. Statuten *Laser Guide Line S.A.*: *Staatsbl.*, 3 oktober 1973, blz. 24017, nr. 3003-I.

Art. 31: ...

«Les copropriétaires, les usufruitiers et nus-proprétaires, les créanciers et débiteurs-gagistes doivent se faire représenter respectivement par une seule et même personne.»

13. Statuten *S.A. Inter* : *Staatsbl.*, 21 juli 1973, blz. 19801, nr. 2476-I

Art. 26 : ...

«Les copropriétaires, les usufruitiers et nus-proprétaires les créanciers et débiteurs-gagistes doivent se faire représenter respectivement par une seule et même personne.»

14. Statuten *S.A. Immobilière Résidence Vivaldi* : *Staatsbl.*, 8 september 1973, blz. 22964

Art. 32 : ...

«Les copropriétaires, les usufruitiers et nus-proprétaires, les créanciers et débiteurs-gagistes doivent se faire représenter par une seule et même personne.»

15. Statuten *N.V. Depraco Gent* : *Staatsbl.*, 11 september 1973, blz. 23018

Art. 20 : ...

«De medeëigenaars, de vruchtgebruikers en de eigenaars van de blote eigendom dienen zich door een en dezelfde persoon te laten vertegenwoordigen.»

16. Statuten *N.V. Solvay & Cie* : *Staatsbl.*, 14 augustus 1973, blz. 21817

Art. 12 : ...

«Medeëigenaars, vruchtgebruikers en blote eigenaars, pandhouders-schuldeisers en pandschuldenaars zullen dan ook voor de uitoefening van hun rechten één enkele persoon moeten aanduiden als eigenaar van het aandeel ten opzichte van de vennootschap, bij gebreke waarvan de uitoefening van de daaraan verbonden rechten wordt geschorst.»

17. Statuten *S.A. Honeywell Bull* : *Staatsbl.*, 23 augustus 1973, blz. 22161

«Les copropriétaires, les usufruitiers, les créanciers et débiteurs-gagistes, devront pour l'exercice de leurs droits désigner une seule personne comme étant propriétaire de l'action à l'égard de la société, faute de quoi l'exercice des droits y afférents sera suspendu.»

18. Statuten *N.V. Nouvelle Tannerie et Maroquinerie* : *Staatsbl.*, 28 juli 1973, blz. 20610, nr. 2577

Art. 12 : ...

«De rechten aan een aandeel verbonden zullen ook mogen geschorst worden wanneer de eigendom, het vruchtgebruik of de naakte eigendom ervan betwist worden.

In geval van vruchtgebruik en onder voorbehoud van de aanstelling door de vruchtgebruiker en de naakte eigenaar van eenzelfde lasthebber, wordt het stemrecht gehecht aan de aandelen belast met vruchtgebruik, geschorst.»

19. Statuten *P.V.B.A. Van Vlaenderen en Cie* : *Staatsbl.*, 18 oktober 1973, blz. 24891, nr. 3112-8

Art. 5 : ...

«Is het aandeel eigendom van meer dan één persoon, dan is het stemrecht van dit aandeel geschorst tot de belanghebbenden een vertegenwoordiger ervoor hebben aangeduid. Hetzelfde geldt voor de aandelen, waarvan de naakte eigendom en het vruchtgebruik aan onderscheiden personen toebehoren.»

20. *S.A. Commerce et industrie dans le Benelux* : *Staatsbl.*, 4 oktober 1973, blz. 24034, nr. 3005-5

Art. 9 : ...

«dans le cas où un titre appartierait à plusieurs personnes indivisément ou encore s'il était donné en gage ou faisait l'objet d'un usufruit, les droits de la part sociale seraient suspendus jusqu'à ce que les intéressés se soient mis d'accord sur la désignation à l'égard de la société d'un seul titulaire ou d'un seul représentant.»

21. Statuten *N.V. Etabl. Groep D* : *Staatsbl.*, 21 juli 1973, blz. 20193, nr. 2525-I

Art. 9 : ...

«Zolang een aandeel toebehoort aan verscheidene personen zijn de betrokkenen

eigenaars, vruchtgebruikers of naakte eigenaars, pandhoudende schuldeisers of pandschuldenaars verplicht zich door één enkele persoon te laten vertegenwoordigen, zoniet mag de vennootschap alle aan dit aandeel verbonden rechten schorsen, totdat aan de gestelde voorwaarden is voldaan.»

22. *N.V. Genbien Machinefabriek Hasselt : Staatsbl.*, 18 augustus 1973, blz. 22013, nr. 2752-6

Art. 10 : ...

«Eigenaars in onverdeeldheid, vruchtgebruikers en pandschuldenaars, in één woord, alle personen die samen, uit welke hoofde ook, in een aandeel gerechtigd zijn, dienen zich onderscheidelijk door een enkele persoon te laten vertegenwoordigen. Die persoon moet één der medegerechtigden zijn. Zolang aan die voorwaarde niet is voldaan, mag de vennootschap alle aan dit aandeel verbonden rechten schorsen.»

23. Statuten *N.V. Barclays Bank International Limited : Staatsbl.*, 18 augustus 1973, bez. 22081, nr. 17611

Art. 12 : ...

«Eigenaars in onverdeeldheid of vruchtgebruikers en naakte eigenaars of pandhoudende schuldeisers en pandhoudende schuldenaars, in één woord, telkens personen samen in één aandeel gerechtigd zijn, uit welke hoofde het ook zij, dienen zij zich door één enkele persoon te laten vertegenwoordigen. Zolang aan dit voorschrift niet is voldaan, mag de vennootschap alle aan dit aandeel verbonden rechten opschorsen. Ter algemene vergadering mag deze opschorsing uitgesproken worden door het bureau, beslissende bij gewone meerderheid van stemmen.

24. Statuten *P.V.B.A. Houtindustrie Overpelt : Staatsbl.*, 18 oktober 1973, blz. 24899, nr. 3113-4

Art. 6 : ...

«Is het eigendomsrecht op een maatschappelijk deel gesplitst in naakte eigendom en vruchtgebruik, dan zullen, behoudens afwijkende overeenkomst, alleen de vruchtgebruikers de aan dit deel verbonden rechten mogen uitoefenen.»

25. Statuten *N.V. Pluvera : Staatsbl.*, 21 juli 1973, blz. 17792, nr. 2474-16

Art. 10 : ...

«In geval van vruchtgebruik worden de deelbewijzen ingeschreven op naam van de vruchtgebruiker en op naam van de naakte eigenaar voor de naakte eigendom ; bij gemis aan overeenkomst tussen beiden om zich te laten vertegenwoordigen door één enkele persoon, zal de vruchtgebruiker mede de naakte eigenaar vertegenwoordigen.»

26. Statuten *P.V.B.A. Industrie Transport : Staatsbl.*, 21 juli 1973, blz. 19713, nr. 3465-I

Art. 8 : ...

«In geval van vruchtgebruik en bij gebrek aan aanduiding van een gemeenschappelijke gemachtigde wordt de blote eigenaar van het aandeel ten opzichte van de vennootschap vertegenwoordigd door de vruchtgebruiker.»

27. Statuten *S.A. Malterie Tournaisienne : Staatsbl.*, 21 juli 1973, blz. 19897, nr. 2488-I.

Art. 10 : ...

«Les droits attachés aux actions grévées d'usufruit, sont exercés par l'usufruitier, sauf accord différend entre les intéressés ou opposition de la part du nu-proprétaire. Dans ce dernier cas, les droits sont suspendus jusqu'après accord des intéressés ou décision judiciaire.»

28. Statuten *S.A. Alcodin : Staatsbl.*, 24 juli 1973, blz. 20234, nr. 2530-I

«Le droit de vote afférent aux titres grévées d'usufruit est exercé par l'usufruitier, à moins de convention différente entre l'usufruitier et le nu-proprétaire ou d'opposition de celui-ci. Dans cette dernière éventualité, le droit de vote desdites

actions sera suspendu jusqu'après accord des intéressés ou décision judiciaire.»

29. Statuten S.A. *Immobilière Diane* : *Staatsbl.*, 7 november 1973, blz. 26153, nr. 3270-1

Art. 26 : ...

«Les copropriétaires, les nus-proprétaires et usufruitiers et, le cas échéant, les créanciers et débiteurs gagistes, doivent se faire représenter respectivement soit par l'un d'entre eux, soit par un mandataire qui ne peut pas être actionnaire.»

30. Statuten S.A. *Immobilière Hera* : *Staatsbl.*, 7 november 1973, blz. 26156, nr. 3270-3

Art. 26 : ...

«Les copropriétaires, les nus-proprétaires et usufruitiers et le cas échéant, les créanciers et débiteurs gagistes, doivent se faire représenter respectivement soit par l'un d'entre eux, soit par un mandataire commun qui ne peut pas être actionnaire.»

31. Statuten S.A. *La Sauvegarde* : *Staatsbl.*, 11 augustus 1973, blz. 21634, nr. 2705-5

Art. 9 : ...

«Les propriétaires indivis ainsi que les usufruitiers et nus-proprétaires sont tenus de désigner l'un d'entre eux comme étant, à l'égard de la société, seul propriétaire de l'action, faute de quoi l'exercice des droits y afférents est suspendu.»

32. Statuten S.P.R.L. *Et. Phoenix* : *Staatsbl.*, 21 juli 1973, blz. 19937, nr. 2493-1.

«Si l'action appartient à un usufruitier et à un nu-proprétaire les droits attachés à ce titre seront exercés soit par l'un d'eux, soit par un mandataire commun, qui lui-même a le droit de vote.»